

Arvuti ja IKT kasutamise alused

Juurdepääsetavuse tööriistad

- Klaviatuuri kiirkäsklused

Sissejuhatus

See brošüür, mida sa loed,
on osa brošüüride sarjast.

Brošüüride sari õpetab,
kuidas kasutada arvutit ja internetti.

Brošüürid on kirjutatud
lihtsalt loetavas ja arusaadavas keeles.

Iga brošüür on erineva teema kohta.

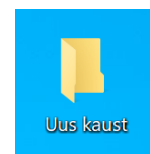
Brošüüride sarja kõik teemad:

1. Arvuti sisse ja välja lülitamine

- Hiir ja klaviatuur

2. Töölaud: failide liigutamine,
kaustade loomine ja kustutamine

3. Juurdepääsetavuse tööriistad

- Klaviatuuri kiirkäsklused

4. Mälupulk

5. Microsoft Word

6. Videoredaktor

7. Ohutus internetis

8. Google Chrome

9. Google Maps

10. YouTube

11. Gmail

12. Facebook ja Messenger

13. Pixlr X

14. Curriculum Vitae Europass

Brošüüride sarja on kirjutanud eksperdid

7-st organisatsioonist.

Need 7 organisatsiooni on:

Associazione Uniamoci Onlus Itaaliast

Asociacija "Aktyvus Jaunimas"

Leedust

Centro Social e Paroquial Santos Martires

Portugalist

Tallinna Tugikeskus Juks Eestist

IES El Greco Hispaaniast

I.E.S. EL GRECO

Towarzystwo Wspierania Inicjatyw

Spolecznych Alpi Poolast

Università Degli Studi Di Catania Itaaliast

Projekti kohta leiad rohkem lihtsalt loetavat ja arusaadavat infot sellelt veebilehelt:

<https://accessibleinformationmaterial.blogspot.com/>

Brošüüride sari on loodud
Erasmus+ projekti tulemusel.

Selle Erasmus+ projekti nimi on
Accessible Information Material.

SÕNAVARA

Erasmus+ on Euroopa Liidu programm,
mis rahastab erinevaid projekte.

Juurdepääsetavuse rakendused

Sissejuhatus

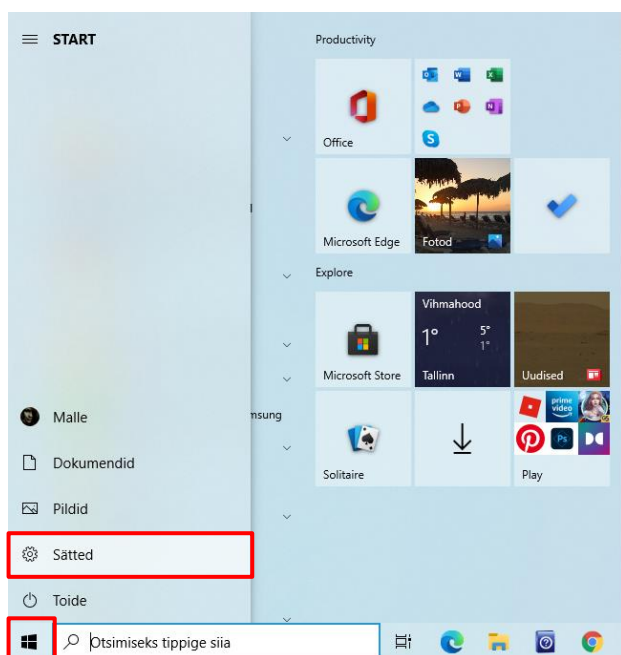
Juurdepääsetavuse tööriistad on loodud selleks, et erivajadustega inimestel oleks lihtsam tehnoloogiat kasutada.

Juurdepääsetavus on sama tähendusega mõiste nagu ligipääsetavus.

Sinu arvutis on mitmeid tööriistu, mida saad kohandada vastavalt oma vajadusele.

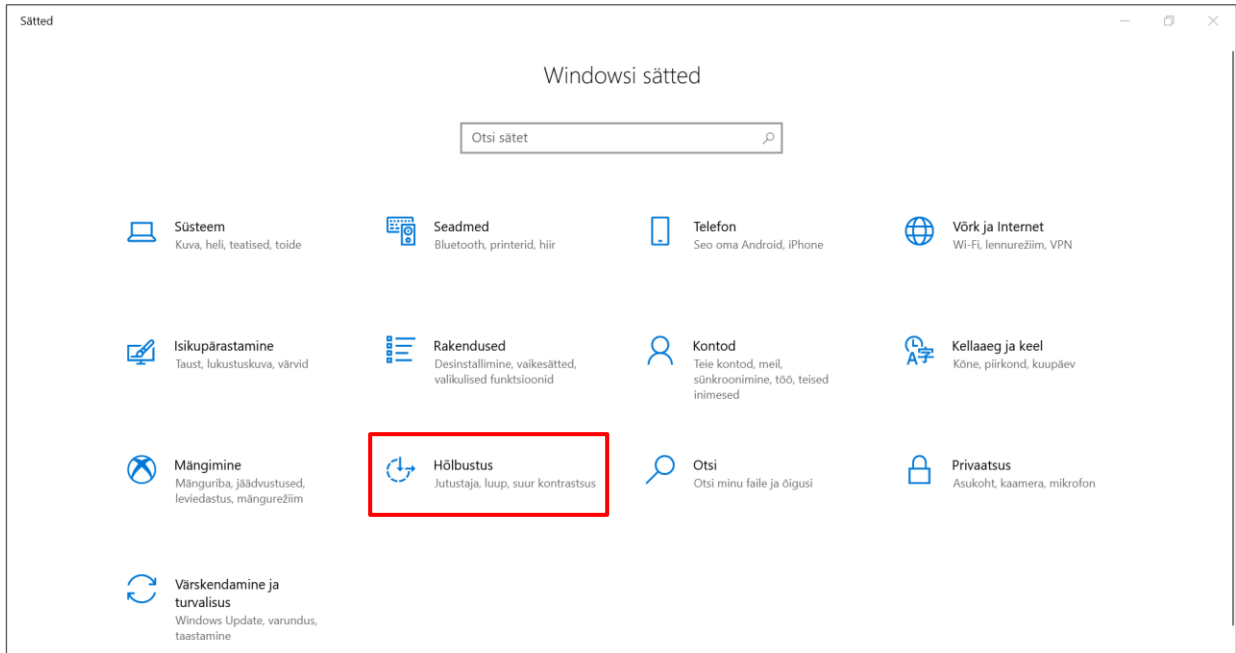
Juurdepääsetavuse tööriistad

- Klõpsa Windowsi nupul **Start**.
- Seejärel klõpsa avanenud menüüs valikul **Sätted**.

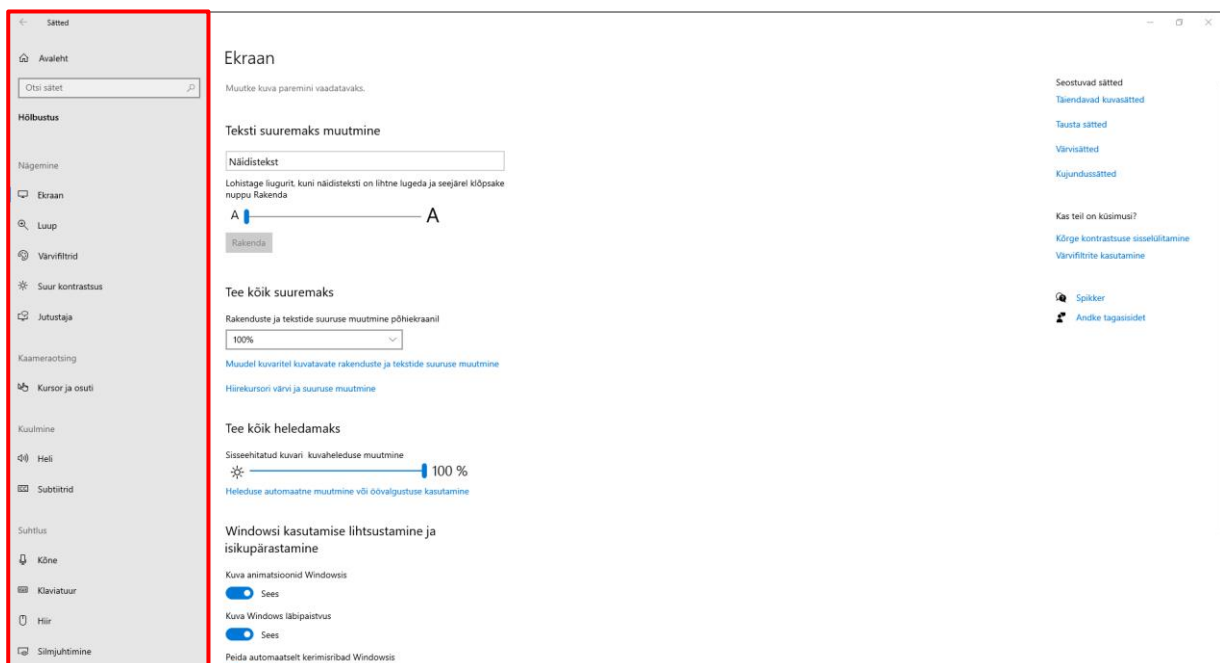

Avaneb aken.

- Klõpsa **Hõlbustus**.

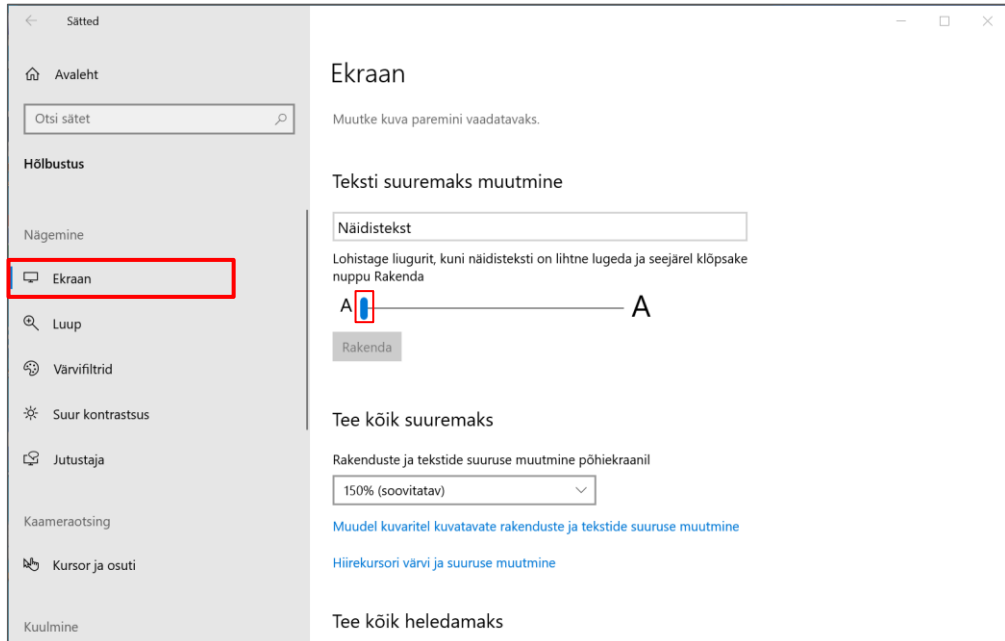
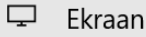

Avaneb aken, mille vasakul küljel näed kõiki töövahendeid, mida on võimalik muuta.

Ekraani vaatamise parandamine

- Klõpsa nupul **Ekraan**.

- Teksti ekraanil suuremaks muutmiseks,

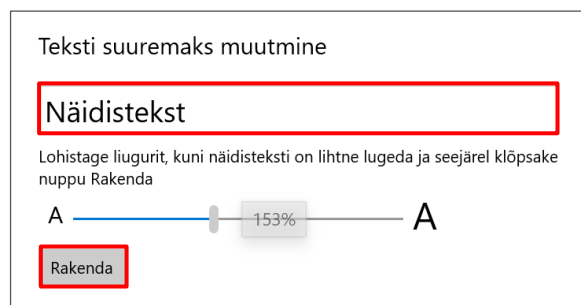
klõpsa liugribal, mis asub näidisteksti all.

Vajuta klaviatuuril **parema noole klahvi** klahvi.

Iga kord, kui vajutad seda klahvi,

muutub näidistekst suuremaks.

- Kui tekst on sinu jaoks piisavalt suur, klõpsa **Rakenda**.

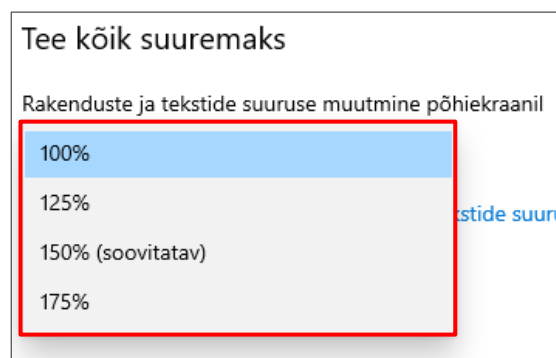
- Ekraanil **kõikide asjade suuremalt nägemiseks**,

klõpsa menüül **Tee kõik suuremaks** asuval noolel.

Avanevad erinevad valikud.

- Vali, kui palju soovid kogu ekraani sisu suuremaks muuta.

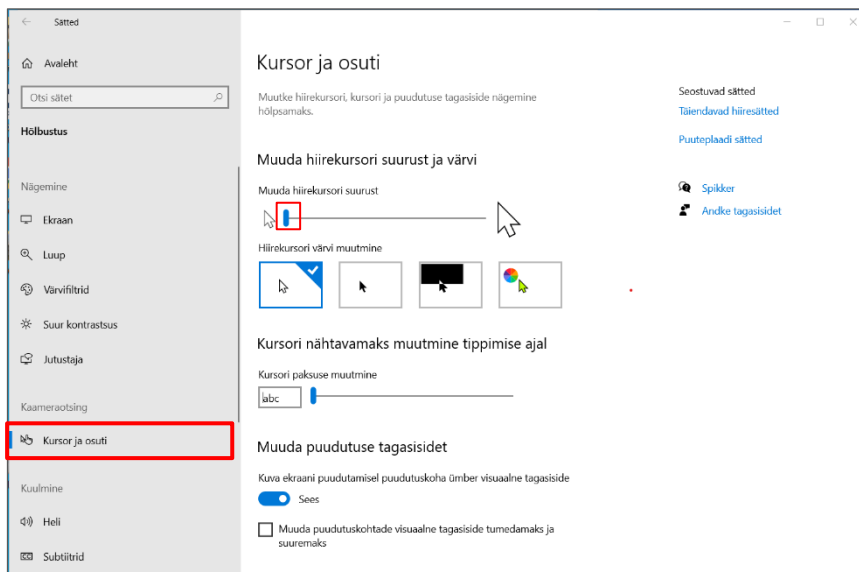
Selleks klõpsa ühel valikutest.

Hiire kursori ja osuti värvi ja suuruse muutmine

- Klõpsa nupul **Hiirekursor** Hiirekursor

või nupul **Kursor ja osuti**. Kursor ja osuti

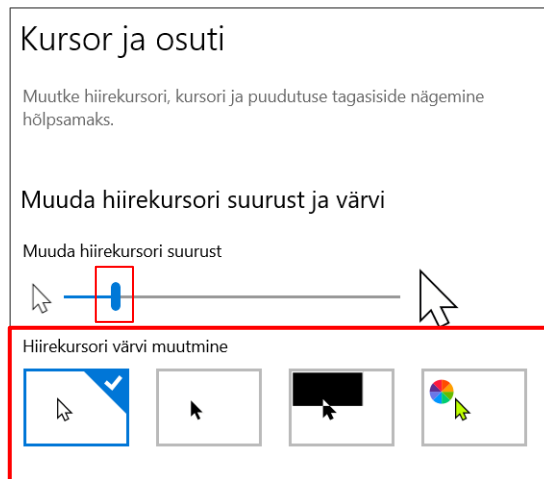

- Klõpsa liugribal.

Seejärel vajuta klaviatuuril **paremat noole klahvi**.

Iga kord kui vajutad seda klahvi, muutub hiirekursor suuremaks.

- Vaata hiirekursori värvivalikuid ja klõpsa sellel, mis on sinu jaoks kõige paremini märgatav.

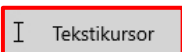
- Kui klõpsad valikul, mille kujutisel on värviline ring, siis ilmuvad soovitatavad värvid.

Klõpsa värvil, mida eelistad.

Tekstikursori nähtavamaks muutmine

- Klõpsa nupul **Tekstikursor**.

- Klõpsa lüliti sisse.

- Kursori näidiku suuremaks muutmiseks klõpsa liugribal.

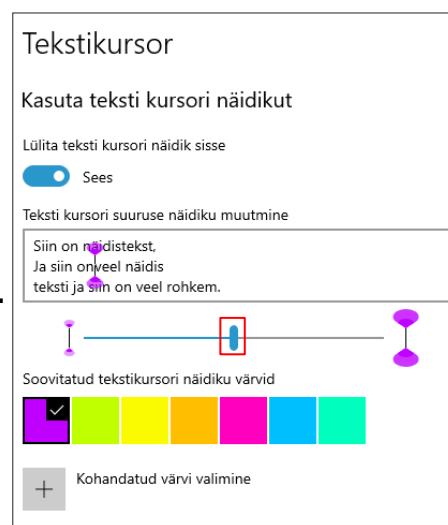
Seejärel vajuta klaviatuuril **parema noole klahvi**.

Iga kord, kui vajutad noole klahvi, muutub kursori näidik suuremaks.

Näidiku suurust saad jälgida näidistekstil.

Näidiku suurust saad muuta ka liigutades näidikut hiirega.

- **Kursori näidiku värvi muutmiseks**

klõpsa oma eelistatud värvil

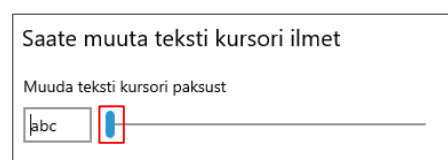
soovitatud näidiku värvide seast.

- **Kursori paksemaks muutmiseks**

klõpsa liugribal.

Seejärel vajuta klaviatuuril **parema noole klahvi**.

Ekraani osade suumimine

- Klõpsa nupul **Luup**.

Klõpsa lüliti sisse.

Luubi saad sisse lülitada kasutades ka klaviatuuri.

Selleks vajuta klahvi ja seejärel klahvi **+** .

Luubi saad välja lülitada kasutades ka klaviatuuri.

Selleks vajuta klahvi ja seejärel klahvi **Esc** .

- **Suumimise taseme** valimiseks klõpsa **+** või **-**.

Suumimise tase näitab, kui palju töötav luup

suurendab sinu ekraanil olevat pilti.

Luup

Suurendi abil saate ekraani osi suurendada. Suurendi saab töötada täisekraanil, eraldi aknas või luubina, mis järgib ekraanil hiirekursori ekraani ümber.

Suurendaja kasutamine

Suurendi sisselülitamine

Sees

Vajutage Windowsi logoga klahvi **⊞** + pluss (+) luubi sisselülitamiseks. Vajutage Windowsi logoga klahvi **⊞** + paaklahv (Esc) luubi väljalülitamiseks.

[Arvutis kõige suuremaks muutmise](#)

Muuda suumitaset

100%

Suumiskaala muutmise

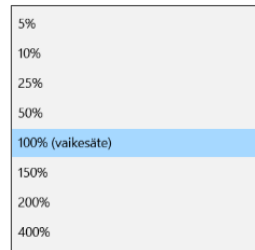
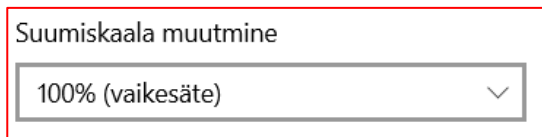
100% (vaikesäte)

Vajutage Windowsi logoga klahvi **⊞** + Pluss- (+) või miinusklahv (-) sisse või välja suumimiseks. Või vajutage pikalt klahvikombinatsiooni **Ctrl** + **Alt** ja suurendamiseks või vähendamiseks kasutage hiireratast.

Suurendi käivitamine pärast sisselogimist

- Suumiskaalat ehk suumi kasvu saad muuta,

kui klõpsad vastaval menüül.

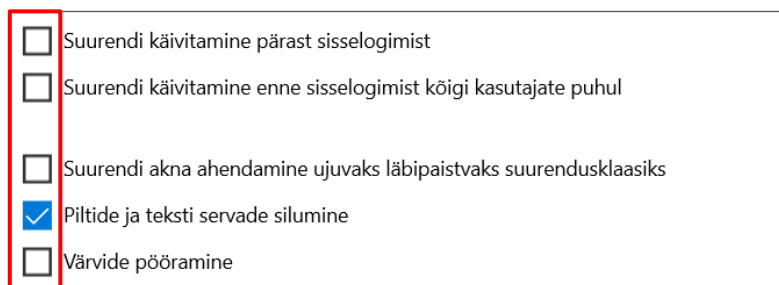

- Klõpsa sellel **suumi kasvul**, mida eelistad.

Suumi kasv näitab seda, kui palju suureneb ekraanil nähtav luubi kasutamise ajal.

- Kui soovid, et luup hakkaks tööle automaatselt,

klõpsa ühel kahest **suurendi käivitamise** valikust:

- Klõpsa valikul **Pildi ja teksti servade silumine**,

et kontrollida, kas ekraani on parem vaadata.

Valiku välja lülitamiseks klõpsa uuesti kastil.

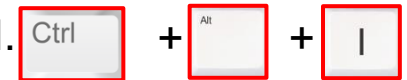
- Klõpsa **Värvide pööramine**, kui pööratud värvid

aitavad sul teksti paremini lugeda.

Kui luup töötab, saad pöörata ekraani värve.

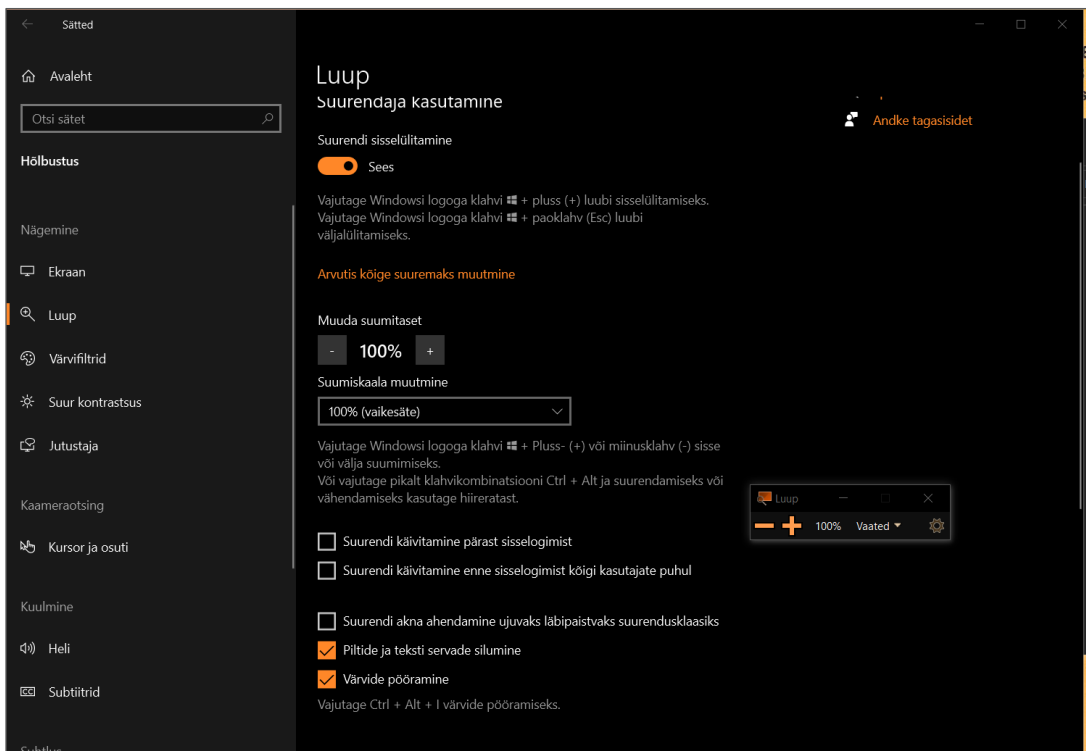

Selleks võid klaviatuuril vajutada Ctrl + Alt + I.

Pööramisel muutuvad mustad värvid valgeks ja vastupidi.

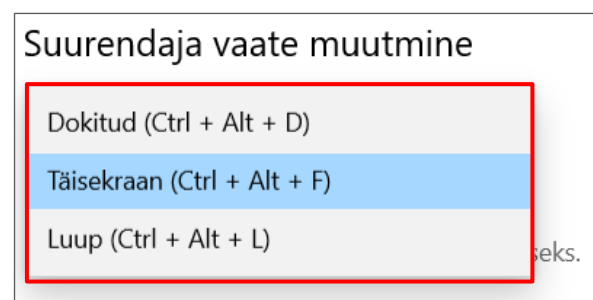
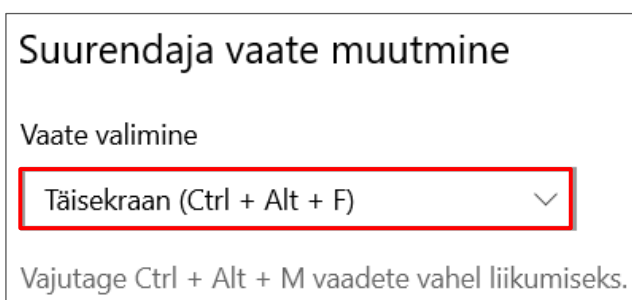
Ka muud värvid muutuvad vastavalt sellele.

- Klõpsa menüüle **Vaate valimine**, et muuta luubi vaadet.

Luupi nimetatakse ka suurendajaks.

- Klõpsa ühel valikutest.

Luubi vaate muutmine kasutades kiirkäskluseid

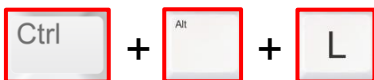
Täisekraani vaate kasutamiseks, vajuta Ctrl + Alt + F.

Dokitud vaate kasutamiseks, vajuta Ctrl + Alt + D.

Luubi vaate kasutamiseks, vajuta Ctrl + Alt + L.

Vaadete vahel liikumiseks, vajuta Ctrl + Alt + M.

Kasuta seda, et kiiresti võrrelda erinevaid vaateid.

Leia, milline neist on töötab sinu jaoks kõige paremini.

Suumimise ajal **ajutiselt kogu ekraani näitamiseks**,

vajuta Ctrl + Alt + tühikuklahv.

Sõltuvalt sellest, kuidas sa Windowsis ringi liigud, saad muuta luubi töötamise viisi sulle paremini sobivaks. Sa peaksid katsetama erinevate sätetega, et aru saada, mis töötab sinu jaoks kõige paremini.

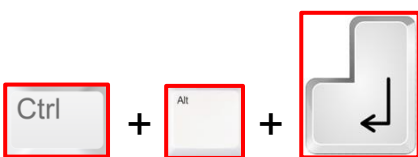
Luup võib jälgida hiirekursorit, klaviatuuri fookust, teksti sisestamise kohta, Jutustaja tööriista kursorit. Vastava sätte valimiseks klõpsa selle ees olevat kastikest.

Luup suudab lugeda häälega sinu ekraanilt teksti.

Selleks peab luup olema sisse lülitatud.

- Lugemise alustamiseks kursori asukohast,

vajuta Ctrl + Alt + Enter.

Sama kiirkäsklus peatab ja jätkab lugemist.

Teine viis lugemise alustamiseks on vajutada ja hoida Ctrl + Alt ja klõpsata hiire vasaku klahviga soovitud alustamise kohta.

- Lugemise lõpetamiseks vajuta suvalist klahvi.

Ekraani värvifiltrite muutmine

- Klõpsa nupul **Värvifiltrid**.

Värvifilter võib aidata paremini eristada asju, mis erinevad ainult värvi poolest.

- Klõpsa lüliti sisse.

- Klõpsa erinevate filtrite valikutel, et näha, milline neist sobib sulle kõige paremini.

Kui klõpsad valikul, siis hakkab filter kohe tööle.

Värvifiltrid

Saate muuta fotod ja värvid paremini vaadatavaks, rakendades ekraanile värvifiltri.

Seostuvad sätted
[Vävisätted](#)
[Kujundussätted](#)

Kasuta värvifiltreid

Värvifiltrite sisselülitamine

Sees

Luba filtri sisse- või väljalülitamiseks kiirklahv
Vajutage Windowsi logoga klahvi **Windows** + **Ctrl** + **C** filtri sisse- või väljalülitamiseks.

Spikker
Andke tagasisidet

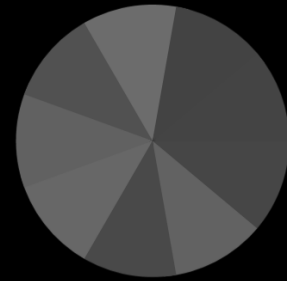
Valige ekraanil elementide paremaks kuvamiseks värvifilter

- Pööratud** (tagurpidi värvid ekraanil)
- Halliskaala**
- Pööratud halliskaala**

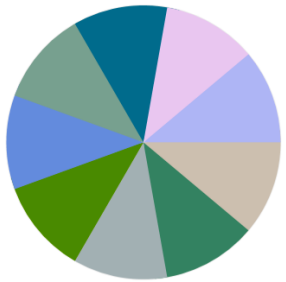
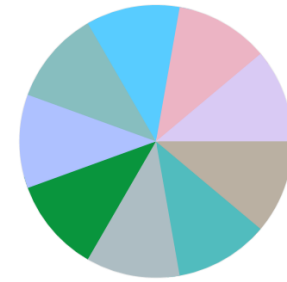
Või valige värvipimedusfilter, et muuta üheksa värvi rattal paremini eristuvaks.

- Puna-roheline** (roheline nõrk, deuteranoopia)
- Puna-roheline** (punane nõrk, protanoopia)
- Sini-kollane** (tritanooopia)

Värvifiltrite valikud

Värvifiltrid	Värvifiltrid	Värvifiltrid
Valige ekraanil elementide paremaks kuvamiseks värvifilter	Valige ekraanil elementide paremaks kuvamiseks värvifilter	Valige ekraanil elementide paremaks kuvamiseks värvifilter
☒ Pööratud (tagurpidi värvid ekraanil)	☐ Pööratud (tagurpidi värvid ekraanil)	☐ Pööratud (tagurpidi värvid ekraanil)
☐ Halliskaala	☒ Halliskaala	☐ Halliskaala
☐ Pööratud halliskaala	☐ Pööratud halliskaala	☒ Pööratud halliskaala
Või valige värvipimedusfilter, et muuta üheksa värvi rattal paremini eristuvaks.	Või valige värvipimedusfilter, et muuta üheksa värvi rattal paremini eristuvaks.	Või valige värvipimedusfilter, et muuta üheksa värvi rattal paremini eristuvaks.
☐ Puna-roheline (roheline nõrk, deuteranoopia)	☐ Puna-roheline (roheline nõrk, deuteranoopia)	☐ Puna-roheline (roheline nõrk, deuteranoopia)
☐ Puna-roheline (punane nõrk, protanoopia)	☐ Puna-roheline (punane nõrk, protanoopia)	☐ Puna-roheline (punane nõrk, protanoopia)
☐ Sini-kollane (tritanoopia)	☐ Sini-kollane (tritanoopia)	☐ Sini-kollane (tritanoopia)
		

Värvipimeduse filtrite valikud

Värvifiltrid	Värvifiltrid	Värvifiltrid
Valige ekraanil elementide paremaks kuvamiseks värvifilter	Valige ekraanil elementide paremaks kuvamiseks värvifilter	Valige ekraanil elementide paremaks kuvamiseks värvifilter
☐ Pööratud (tagurpidi värvid ekraanil)	☐ Pööratud (tagurpidi värvid ekraanil)	☐ Pööratud (tagurpidi värvid ekraanil)
☐ Halliskaala	☐ Halliskaala	☐ Halliskaala
☐ Pööratud halliskaala	☐ Pööratud halliskaala	☐ Pööratud halliskaala
Või valige värvipimedusfilter, et muuta üheksa värvi rattal paremini eristuvaks.	Või valige värvipimedusfilter, et muuta üheksa värvi rattal paremini eristuvaks.	Või valige värvipimedusfilter, et muuta üheksa värvi rattal paremini eristuvaks.
☒ Puna-roheline (roheline nõrk, deuteranoopia)	☐ Puna-roheline (roheline nõrk, deuteranoopia)	☐ Puna-roheline (roheline nõrk, deuteranoopia)
☐ Puna-roheline (punane nõrk, protanoopia)	☒ Puna-roheline (punane nõrk, protanoopia)	☐ Puna-roheline (punane nõrk, protanoopia)
☐ Sini-kollane (tritanoopia)	☐ Sini-kollane (tritanoopia)	☒ Sini-kollane (tritanoopia)
		

Suure kontrastsuse lisamine tekstile ja rakendustele

Suur kontrastsus lisatakse, et ekraan oleks paremini nähtav.

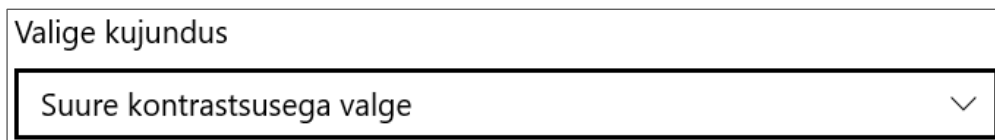
- Klõpsa nupul **Suur kontrastsus**.

- Klõpsa lüliti sisse.

Windows võib kuvada ekraanile hetkeks teksti “Palun oodake”.

Pärast seda on ekraanil olevad värvid muudetud.

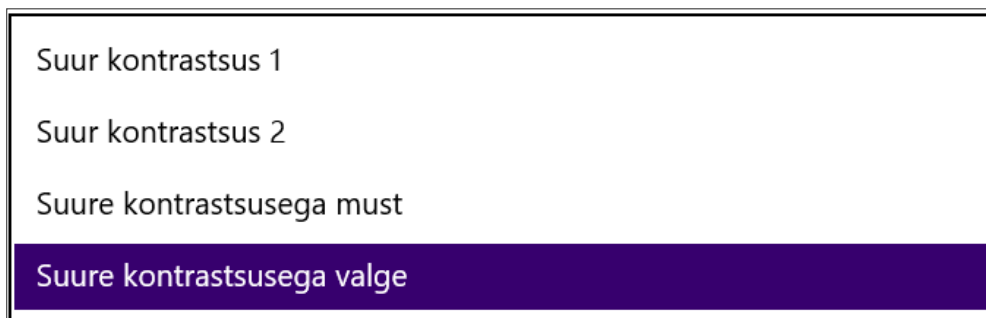
- Klõpsa menüüle **Valige kujundus**.

- Vali kujundus, mis tundub sinu jaoks kõige parem.

Kui klõpsad soovitud kujundusel, siis rakendub see koheselt.

- Võid proovida kõiki kujundusi ja valida oma eelistuse.

Kujunduse valikud

Suur kontrastsus

Kasutage suurt kontrastsust

Suure kontrastsuse sisselülitamine

Sees

Suure kontrastsuse sisse- ja väljalülitamiseks vajutage klahvikombinatsiooni vasak Alt + vasak Shift + Print Screen.

Valige kujundus

Suure kontrastsusega valge

Valige suure kontrastsusega värvide kohandamiseks värviline ristkülik

	Tekst
	Hüperlingid
	Keelatud tekst
 	Valitud tekst
 	Nupu tekst
	Taust

Suur kontrastsus

Kasutage suurt kontrastsust

Suure kontrastsuse sisselülitamine

Sees

Suure kontrastsuse sisse- ja väljalülitamiseks vajutage klahvikombinatsiooni vasak Alt + vasak Shift + Print Screen.

Valige kujundus

Suure kontrastsusega must

Valige suure kontrastsusega värvide kohandamiseks värviline ristkülik

	Tekst
	Hüperlingid
	Keelatud tekst
 	Valitud tekst
 	Nupu tekst
	Taust

Suur kontrastsus

Kasutage suurt kontrastsust

Suure kontrastsuse sisselülitamine

Sees

Suure kontrastsuse sisse- ja väljalülitamiseks vajutage klahvikombinatsiooni vasak Alt + vasak Shift + Print Screen.

Valige kujundus

Suur kontrastsus 1

Valige suure kontrastsusega värvide kohandamiseks värviline ristkülik

	Tekst
	Hüperlingid
	Keelatud tekst
 	Valitud tekst
 	Nupu tekst
	Taust

Suur kontrastsus

Kasutage suurt kontrastsust

Suure kontrastsuse sisselülitamine

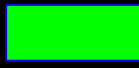

Sees

Suure kontrastsuse sisse- ja väljalülitamiseks vajutage klahvikombinatsiooni vasak Alt + vasak Shift + Print Screen.

Valige kujundus

Suur kontrastsus 2

Valige suure kontrastsusega värvide kohandamiseks värviline ristkülik

	Tekst
	Hüperlingid
	Keelatud tekst
 	Valitud tekst
 	Nupu tekst
	Taust

Kui ükski pakutud kujundustest pole sinu jaoks täiuslik, saad ise kohandada erinevate ekraani osade värve.

- Klõpsa värvilisel ristkülikul.

Selle kõrval on kirjas,

millist ekraani osa saad muuta.

Avaneb aken värvipaletiga.

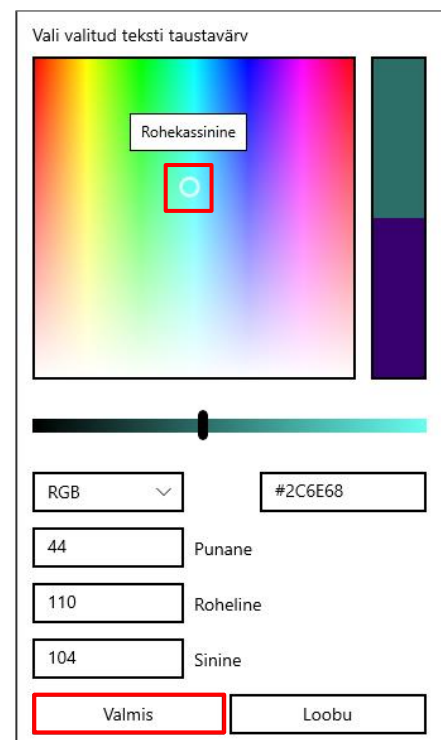
- Liiguta kursor sulle meeldivale värvile ja klõpsa selle värvi valimiseks.

- Klõpsa **Valmis**,

et muudatus salvestada.

- Teiste ekraani osade muutmiseks toimi sama moodi.

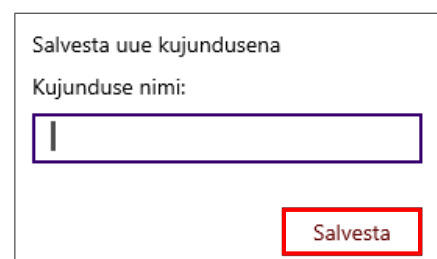
- Klõpsa **Rakenda**.

Avaneb aken.

- Kirjuta oma uue kujunduse nimi.

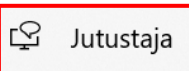
- Klõpsa **Salvesta**.

Jutustaja sisse lülitamine

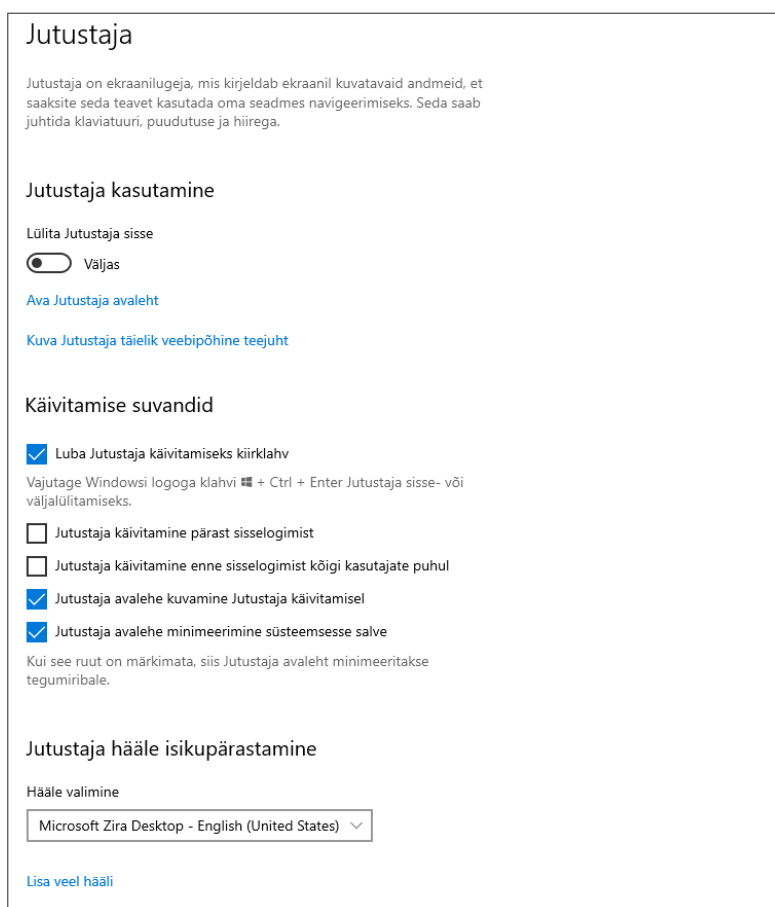
Tähelepanu: Jutustaja võimalust ei ole veel olemas eesti keeles.

- Klõpsa nupul **Jutustaja**.

Jutustaja loeb kuuldavalt teksti, mis on sinu arvuti ekraanil.

Klõpsa lüliti sisse.

Jutustaja kasutamist saad alustada ja lõpetada ka siis,

kui vajutad klaviatuuril Windowsi klahvi + Ctrl + Enter.

- Jutustaja hääle vahetamiseks,
klõpsa hääle valimise menüül.

- Sulle soovitatakse erinevaid hääli.

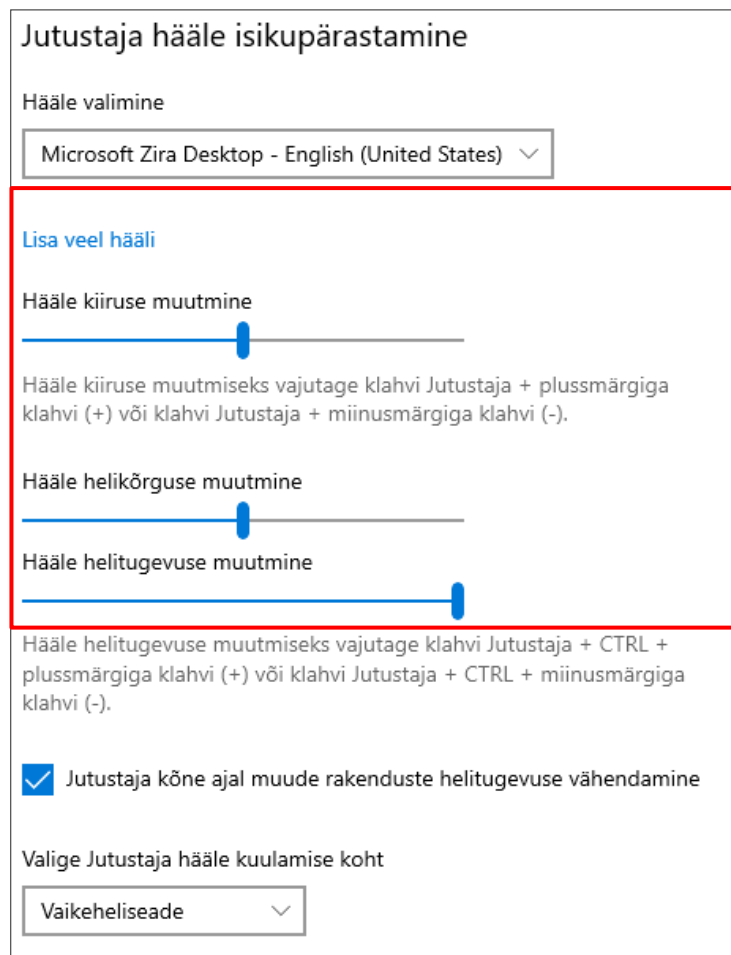

Klõpsa häälele, mida eelistad.

Sa võid muuta hääle kiirust, hääle helikõrgust ja hääle tugevust.

Selleks klõpsa vastavale liugribale ja

vajuta klaviatuuril paremat või vasakut noole klahvi.

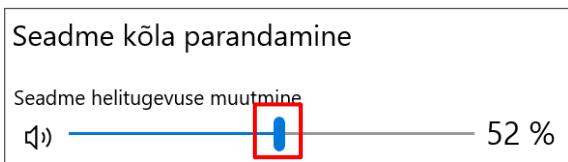
Kuulamise parandamine

- Klõpsa nupul **Heli**, et muuta oma arvuti paremini kuulatavaks või kasutada arvutit ilma helita.

- Arvuti helitugevuse muutmiseks

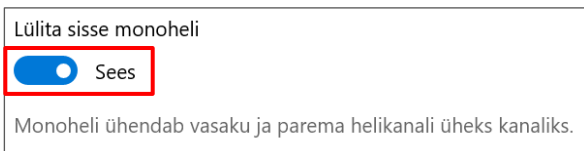
klõpsa liugribal ja vajuta klaviatuuril parema noole klahvi, et muuta helitugevus kõvemaks.

Vajuta vasaku noole klahvi, et muuta helitugevus nõrgemaks.

- Klõpsa **Lülita sisse monoheli** lülitil,

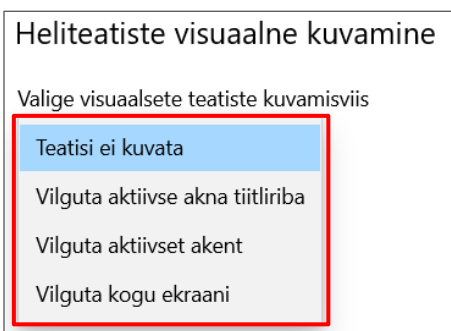
et ühendada vasak ja parem helikanal üheks kanaliks.

- Nähtavate märguannete näitamise viisi valimiseks,

klõpsa menüül **Valige visuaalsete teatiste kuvamisviis.**

- Klõpsa eelistatud valikul.

Seadme kasutamise lihtsamaks muutmise ilma helita

- Klõpsa nupul **Subtiitrid**.

Subtiitrid näitavad heli tekstina.

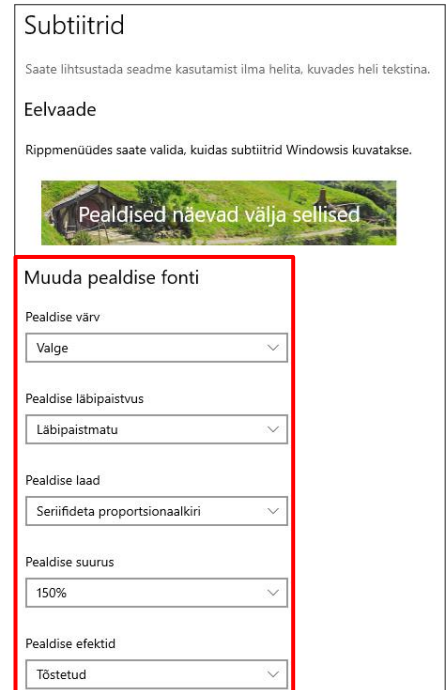
Windows kasutab selle sõnana „pealdis“.

- Sa võid muuta subtiitrite värvi,

läbipaistvust, laadi, suurust ja efekte.

Selleks klõpsa vastaval menüül

ja vali oma soovitud eelistus.

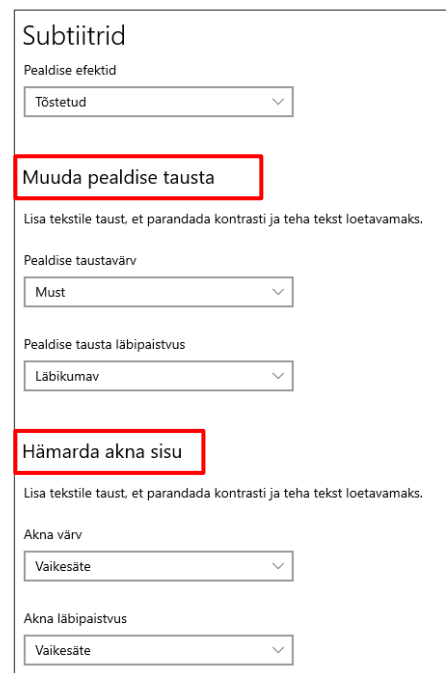
Muudatuse mõju näed subtiitri eelvaates.

Eelvaade asub akna ülemises osas.

- Sama moodi saad muuta

subtiitrite tausta ja hämardada akna sisu.

Arvutiga suhtlemise parandamine

- Klõpsa nupul **Kõne**,

et suhelda arvutiga oma hääle abil.

- Kirjutamise asemel rääkimiseks,

vajuta Windowsi klahvi + H ja räägi aeglaselt ja selgelt.

 + ja **selgelt ja aeglaselt rääkimine.**

Nii on võimalik dikteerida teksti ja kontrollida arvutit,

kasutades selleks ainult oma häält.

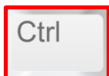

See võimalus on vähestes keeltes: inglise, prantsuse, saksa, jaapani, mandariini ja hispaania keeles.

- Selle tööriista sisse ja välja lülitamiseks,

klõpsa lüliti **Lülitage kõnetuvastus** sisse.

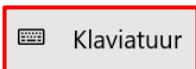
Kõnetuvastust saad sisse ja välja lülitada kasutades klaviatuuri,

kui vajutad korraga Windowsi klahvi + Ctrl + S.

 + +

Kirjutamise ja kiirkäskluste tegemise lihtsamaks muutmine

- Klõpsa nupul **Klaviatuur**.

Kui sinu jaoks on keeruline kirjutada klaviatuuril

ja eelistad kasutada hiirt,

võid sisse lülitada **ekraaniklaviatuuri**.

See tähendab, et klaviatuuri pilt ilmub sinu ekraanile.

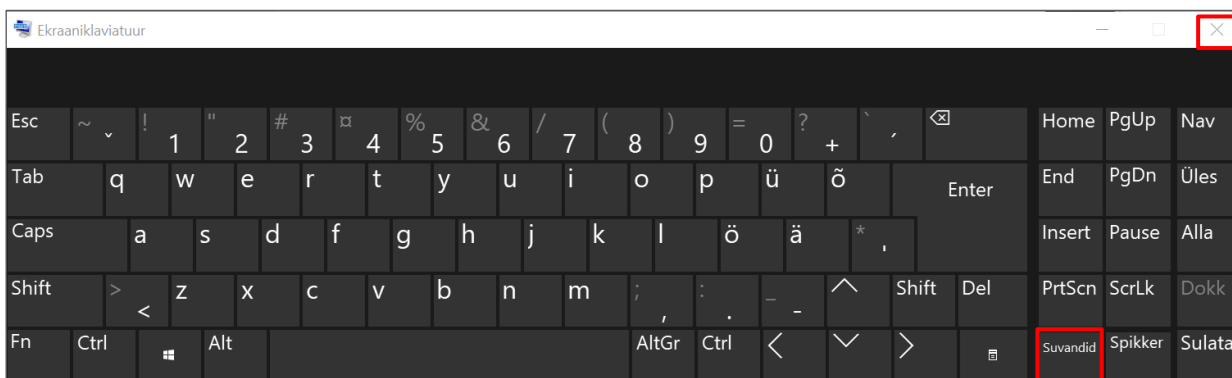
Kirjutamiseks pead klõpsama hiirega sümboleid.

- Klaviatuuri sisse- ja väljalülitamiseks,

klõpsa lülitit **Ekraaniklaviatuuri kasutamine**.

Klaviatuur püsib ekraanil seni, kuni selle sulged.

Sulgemiseks klõpsa **X**,

mis asub klaviatuuril üleval vasakus nurgas.

Hõljumine klahvide kohal:

kasuta seda võimalust,

kui kasutad klahvile osutamiseks hiirt või pulti.

Osutatud klahvid kirjutatakse automaatselt.

Selleks pead hoidma kursorit teatud aja soovitud klahvide kohal.

Aega, kui kaua tuleb klahvile osutada,

saab muuta vastaval liugribal.

Klahvide skannimine:

kasuta seda võimalust, kui soovid,

et ekraaniklaviatuur tõstaks klahve üksteise järel esile.

Kui sinu soovitud klahv on esile tõstetud,

saad kirjutada soovitud tähemärgi oma valitud vahendiga

Tähemärkide kirjutamise vahendiks vali üks neist võimalustest:

- Juhtpult, mängupult või muu mänguseade.
- Klaviatuuri klahv: pead valima kõrvalt rippmenüüst klahvi.

Seda klahvi pead vajutama, et kirjutada soovitud tähemärk.

- Hiireklõps.

Kasuta tekstiennustust.

Kasuta seda võimalust, kui soovid,

et ekraaniklaviatuur soovitaks sulle sõnu kirjutamise ajal.

Nii sa ei pea ise sõna lõpuni kirjutama.

Sa pead klõpsama soovitatud sõnadel,

mis ilmuvad ekraaniklaviatuuri ülemises osas asuvale alale.

Lisa ennustatud sõnade järele tühik.

Kasuta seda võimalust, kui soovid,

et ekraaniklaviatuur lisaks ise tühiku

tekstiennustuse abil valitud sõnale.

Klõpsa OK, et salvestada muudatused.

Hiire juhtimine klaviatuuri abil

- Klõpsa nupul **Hiir**.

- Hiire sisse ja välja lülitamiseks, klõpsa lülitil.

Klaviatuuri osa, mida kasutatakse,
on numbriklahvistik.

Hiir

Saate hiirekursori muuta nähtavamaks ja seda hõlpsamini juhtida.

Hiire juhtimine klaviatuuri abil

Hiireklahvide sisselülitamine numbriklahvistiku abil hiirekursori liigutamiseks

Sees

Hiireklahvide kasutamine ainult siis, kui Num Lock on sisse lülitatud

Hiireklahvide ikooni kuvamine tegumiribal

Kiirendamiseks hoidke all juhtklahvi (Ctrl) ja aeglustamiseks tõstuklahvi (Shift)

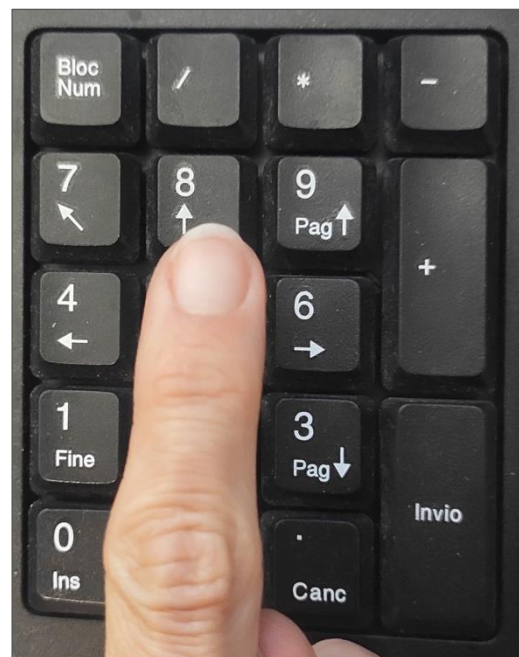
Kursorikiirus

Aeglane Kiire

Kursori kiirendus

Aeglane Kiire

[Muude hiiresuvandite muutmine](#)

- Kursori **kiiruse või kiirenduse** muutmiseks klõpsa liugribal.

Vajuta paremat noolt, kui soovid muuta kursorit kiiremaks.

Vajuta vasakut noolt, kui soovid muuta kursorit aeglasemaks.

Soovitud muudatust saad teha ka liigutades tähist hiirega.

Klaviatuuri kiirkäsklused

Sissejuhatus

Klaviatuuri kiirkäsklus on klahv või klahvide kombinatsioon, mis laseb sul teha asju, mida tavaliselt teed hiirega.

Kopeeri, kleebi ja muud üldised kiirkäsklused

Valitud osa lõikamiseks

vajuta korraga **Ctrl** ja **X**.

Valitud osa kopeerimiseks

vajuta korraga **Ctrl** ja **C**.

Valitud osa kleepimiseks

vajuta korraga **Ctrl** ja **V**.

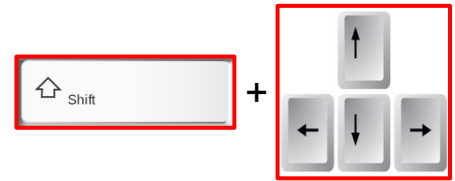

Dokumendis või kaustas olevate kõikide osade valimiseks

vajuta korraga **Ctrl** ja **A**.

Kaustas või töölaua **rohkem kui ühe asja valimiseks**,
või dokumendis **teksti valimiseks**,
vajuta korraga **Shift** ja **noolt**.

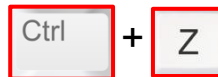
Nooli võid vajutada mitmeid kordi,
kuni kõik sinu soovitud üksused on valitud.

Valitud üksuse **kustutamiseks** ja selle prügikasti viskamiseks
vajuta korraga **Ctrl** ja **D**.

Toimingu **tagasi võtmiseks**

vajuta korraga **Ctrl** ja **Z**.

Viimase tagasi võtmise **toimingu tühistamiseks**

vajuta korraga **Ctrl** ja **Y**.

Avatud rakenduste vahel **liikumiseks**

vajuta korraga **Alt** ja **Tab**.

Ekraanil näidatakse avatud rakenduste eelvaadet.

Saad valida vajaliku rakenduse, kui klõpsad sellel kursoriga.

Avatud faili, veebilehe või programmi **sulgemiseks**

vajuta korraga **Alt** ja **F4**.

Töölaua **näitamiseks** ja **peitmiseks**

vajuta korraga **Windowsi klahvi** ja **D**.

Tagasi minemiseks

vajuta korraga **Alt** ja **vasakut noole klahvi**.

Seda kiirkäsklust saad kasutada näiteks siis,

kui oled teinud vea Wordi dokumendi või video loomise ajal.

Samuti kui liigud mööda veebilehti

ja soovid minna tagasi eelmisele veebilehele.

Edasi minemiseks

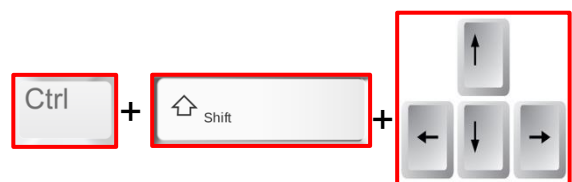
vajuta korraga **Alt** ja **paremat noole klahvi**.

Tekstiploki valimiseks vajuta korraga **Ctrl** ja **Shift**

ja vajuta **nooli** üks kuni mitu korda,

kuni sinu soovitud tekst on valitud.

- Kui vajutad **paremat klahvi**,

valid teksti sõna haaval.

- Kui vajutad **vasakut klahvi**,

tühistad eelnevalt valitud teksti sõna haaval.

- Kui vajutad **ülesnoolt**,

valid teksti lõigu haaval,

alustades kursori asukohast suunaga ülespoole.

- Kui vajutad **allanoolt**,

valid teksti lõigu haaval,

alustades kursori asukohast suunaga allapoole.

Start menüü avamiseks vajuta **Windowsi logoga klahvi**.

Või vajuta korraka **Ctrl** ja **Esc**.

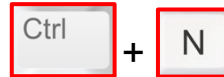
Kiirkäsklused Wordi programmis

Dokumendi **avamiseks** vajuta korraga **Ctrl** ja **O**.

Uue dokumendi **loomiseks**

vajuta korraga **Ctrl** ja **N**.

Dokumendi **salvestamiseks** vajuta korraga **Ctrl** ja **S**

või korraga **Shift** ja **F12**.

Salvesta kui võimaluse kasutamiseks vajuta **F12**.

Dokumendi **sulgemiseks** vajuta korraga **Ctrl** and **W**.

Valitud osa **lõikamiseks**

vajuta korraga **Ctrl** ja **X**.

Valitud osa **kopeerimiseks**

vajuta korraga **Ctrl** ja **C**.

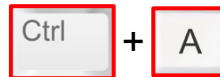
Valitud osa **kleepimiseks**

vajuta korraga **Ctrl** ja **V**.

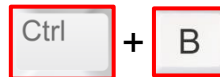
Terve dokumendi sisu valimiseks

vajuta korraga **Ctrl** ja **A**.

Valitud tekstil **paksu vormingu** kasutamiseks

vajuta **Ctrl** ja **B** korraga.

Valitud tekstil **kursiivi ehk kaldkirja** kasutamiseks

vajuta korraga **Ctrl** ja **I**.

Valitud tekstil **allakriipsutuse** kasutamiseks

vajuta korraga **Ctrl** ja **U**.

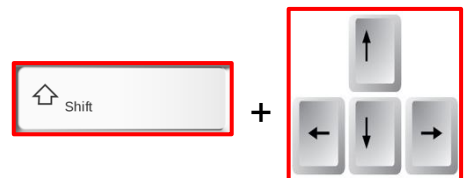
Tekstis **suur-ja väiketähtede** vahetamiseks

vajuta korraga **Shift** ja **F3**.

Kui tahad muuta sõna, rea või lõigu tähesuurust,

vajuta teksti valimiseks **Shift** ja **nooli**

ja seejärel vajuta **Shift** ja **F3**.

Teksti **keskele** joondamiseks

vajuta korruga **Ctrl** ja **E**.

Teksti **vasakule** joondamiseks

vajuta korruga **Ctrl** ja **L**.

Teksti **paremale** joondamiseks

vajuta korruga **Ctrl** ja **R**.

Dokumendi **printimiseks** vajuta korruga **Ctrl** ja **P**.

Arvuti ja IKT kasutamise alused

Lihtsas keeles teksti autorid: Beata Górska, Eleonora Di Liberto, Cátia Brôco, Julián Antonio Díaz-Toledo Gómez, Mª Sagrario López Sánchez, Mª Rosa Sánchez López Guerrero, Veronika Juknevičienė, Živilė Paulauskaitė, Roberta Piazza, Valentina Perciavalle, Simona Rizzari, Anna Krasnowska, Malle Oberpal, Kaja Vaabel.

Kujundajad: Martina Di Liberto, Sandra Belchior, Julián Antonio Díaz-Toledo Gómez, Tomáš Karnecki, Simona Rizzari, Piotr Grzegorz Bendiuk, Malle Oberpal, Kaja Vaabel.

Selle lihtsalt loetava teksti **kontroll-lugemise** tegi: M. Števnina.

Sissejuhatuse illustratsioonid <https://pixabay.com/it/>

<https://accessibleinformationmaterial.blogspot.com>

Kaasrahastas
Euroopa Liidu programm
„Erasmus+”

"Euroopa Komisjoni toetus käesoleva väljaande koostamisele ei tähenda väljaandes esitatud sisu kinnitamist.

Väljaandes esitatud sisu peegeldab vaid autorite seisukohti.

Euroopa Komisjon ei vastuta selles sisalduva teabe kasutamise eest."